

Gemeente **Zeist**

Gemeentehuis ■ Het Rond 1, Zeist
Postbus 513, 3700 AM Zeist
Telefoon 14 030 ■ www.zeist.nl/contact

www.zeist.nl
www.instagram.com/gemeentezeist
www.facebook.com/gemeentezeist

Aan de gemeenteraad

Datum	16-12-2025	Ons kenmerk	982345
		Uw kenmerk	
Bijlage(n)	-	Behandeld door	Vermeulen, Jorieke
Onderwerp	Stand van zaken proces 'Ambitie op Participatie'	Portefeuillehouder	Burgemeester J. Langenacker

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de voortgang van het participatieproces Ambitie op Participatie. Op 8 juli 2025 stelde u het procesvoorstel vast (RV25.021). We werken sindsdien aan een kleinschalig, betekenisvol traject dat richting geeft aan een vitale lokale democratie en voorbereidt op de verplichte Zeister participatieverordening per 1 januari 2027.

Wat willen we bereiken? – het Wat

Met dit proces bereiden we ons als gemeente voor op de komst van een Zeister participatieverordening. Per 1 januari 2027 is iedere gemeente en provincie verplicht om een set regels over participatie en samenspel op te stellen in deze verordening. Hiervoor ontwikkelen we drie concrete producten die de nieuwe raad in 2026 nodig heeft voor het vaststellen van de participatieverordening:

1. Ambitie voor samenspel en participatie in Zeist
2. Aangepast Handvat Participatie Zeist
3. Advies + globale opzet nieuwe participatieverordening (wettelijk verplicht per 1 januari 2027)

Deze producten vormen samen het fundament onder onze manier van participeren én onder de toekomstige wettelijke regels. Door hier een ambitie aan te verbinden zijn we duidelijk voor onszelf en anderen waar we de komende jaren naartoe willen groeien en ligt er een stevige basis om regels op te stellen in de verordening.

Hoe pakken we dit aan? – het Hoe

Wij zijn continue bezig om te leren van andere gemeenten en andere initiatieven in het land. Twee van onze medewerkers zitten in een landelijke werkgroep. We hebben intern een inspiratiegroep "DIZ" (Democratie In Zeist) en hebben ook het huis van de Burgers in Utrecht bezocht. We gaan we vanaf januari 2026 deelnemen aan het leertraject "Democracy Reloading" waarin we met vijftien gemeenten lerend van elkaar willen kijken naar succesvolle participatiestructuren voor jongeren.

Met het oog op de nog op te stellen verordening is het voorstel om ons verder te laten inspireren door de:

- LSA model verordening
- VNG model verordening
- Andere inspiratievoorbeelden – uit gemeenten die al een verordening hebben vastgesteld.

Dit alles uiteraard tegen de achtergrond van wat we passend vinden voor Zeist.

Er zijn 3 stappen ontwikkeld om te komen tot een ambitie en is het een basis om te komen tot een fundament voor Zeister regels in de verordening. De 3 stappen zijn:

Stap 1 – Ontmoeting en gesprek (afgerond). Ophalen van beelden, verwachtingen en ervaringen van onze inwoners door middel van kwalitatieve methode van gesprekken en ontmoetingen

- 1A “Buurtbingo” op Zeist Doet-dag (9 okt.)
Gelote teams van ambtenaren gingen met gesprekskaarten op pad in buurten. De laagdrempelige vorm werkte verrassend goed en leverde nieuw contact én aanmeldingen voor vervolgstappen op.
- 1B Ontmoeting tijdens bijeenkomst voor nieuwe inwoners (22 nov.)
Via een infotafel en lunch gingen bijna 30 inwoners met ons in gesprek over wat zij belangrijk vinden in participatie. De ontmoetingen waren warm, verrassend en inhoudelijk rijk.
- Extra: gesprek met jongerenraad
Begin van het nieuwe jaar, 2026, staat er ook een bijeenkomst gepland met onze jongerenraad. Met hen gaan we in gesprek over jeugd- en jongerenparticipatie. Dit is een extra onderdeel bij deze stap.

Stap 2 – Reflectie en evaluatie (gestart)

- Op dit moment worden intern interviews gehouden met ambtenaren die intensief met het Handvat hebben gewerkt.
- We evalueren in een continu proces alle (grote) participatietrajecten en participatie-instrumenten (zoals het burgerberaad). De leerpunten hieruit zetten we op een rij. Dat doen we zo concreet mogelijk en tegelijkertijd blijft het lastig om de verschillende trajecten te vergelijken. Elke buurt is anders, elke vraag is anders en elk project is anders. Maar de algemene uitkomsten en leerpunten nemen we mee in de evaluaties.
- In januari 2026 ontvangt u een informatie voorbereidende memo ter voorbereiding van de werksessie die in februari 2026 wordt gepland. Onderwerpen zijn dan het Handvat Participatie en het Burgeramendement. In deze memo bereiden we de fracties voor op de voorliggende vragen die tijdens de werksessie worden gesteld.
- Er komt begin 2026 een extra digitaal participatiemoment via OmZeist om brede inwonersinput op te halen over de ervaring van participatie.

Stap 3 – Aan de slag! (start eind januari 2026)

De derde stap, waarin we twee verschillende vormen van gespreksvoering uitproberen binnen een lopend participatieproces, start eind januari 2026. Eerder bleek dit niet mogelijk omdat bestaande processen al te ver waren gevorderd of nog geen doorgang konden vinden.

Waarom dit proces? – het Waaron

Zeist kent een rijke praktijk van participatie: gebiedsvisies, buurtaanpakken, omgevingsvisie, evenementenlocaties, beheer openbare ruimte en meer. Participatie is één van de middelen om te werken aan democratische vernieuwing in een brede verschijningsvorm. De uitdaging is niet méér participatie, maar beter begrijpen hoe we participatie organiseren en daarbij de vormen vinden die het best passen. Daarom investeren we in nieuwe gespreksvormen, reflectie, vaardigheden en de balans tussen offline en online ontmoeting. De kunst is om ieder participatieproces als uniek te beschouwen en als een experiment an sich: met een nieuw onderwerp, een andere context, andere gezichten, locatie(s) en uitkomsten. Zo werken we gemeentebreed veelvuldig en voortvarend aan democratische vernieuwing.

Hiermee dragen we bij aan vijf maatschappelijke effecten van goede participatie:

1. Nieuwe kennis en ervaring opdoen
2. Verbinding tussen inwoners en gemeentelijke professionals
3. Bijdragen aan een goed leven voor ieder
4. Ruimte en inspiratie voor initiatief
5. Meer gelijkheid in gehoord worden

We kunnen al putten uit een rijke ervaring aan goede voorbeelden. Denk bijvoorbeeld aan de lopende pilot Buurtbudget, het Vollenhove Advies team (soort burgerberaad om te komen tot de gebiedsvisie), Vollenhove Denkt Vooruit (participatie in de buurtaanpak Vollenhove Vooruit), het proces om te komen tot het dorps huis in Den Dolder, voor de gebiedsvisie Driebergen-Zeist, voor evenementenlocaties, voor de Zeister Omgevingsvisie 2050. Maar ook doorlopende participatiemomenten op het gebied van beheer openbare ruimte, voor het andere vastgestelde Handvat (voor Inwoners en Initiatiefnemers) of onze inzet van digitale participatie in verschillende processen via platform OmZeist. Het ene proces is grootser dan het ander. Het ene proces is bekender in de media dan het andere. En soms wordt er gebruik gemaakt van nieuwe, innovatieve methoden en soms kan het ook met wat er al voorhanden is aan ervaringen en middelen.

Uiteraard is niet alle participatie succesvol te noemen, maar ook daar leren we van. Denk hier aan het betaald parkeren in het centrum en de aanpak van de kruising/rotonde Jagersingel / Woudenbergseweg.

Communicatie

De communicatie uitingen tot nu toe zijn gericht op de persoonlijke ontmoetingen in stap 1. Overige communicatie is gericht op de ambtelijke organisatie om deel te nemen aan de verschillende stappen. Voor stap 3 wordt meegelift op de communicatiestrategie van het desbetreffende proces. De extra stap van digitale participatie wordt op dit moment ontworpen.

Planning

- Door vertraging in stap 3 schuift de besluitvorming door naar de periode na de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. De ambitie, het aangepaste Handvat én de participatieverordening kunnen daardoor nog steeds tijdig (voor 1-1-2027) worden vastgesteld.
- Via de agendacommissie en de griffie ontvangt u de uitnodiging voor de werkbijeenkomst in februari 2026.

Met deze brief vertrouwen wij erop dat u voldoende geïnformeerd bent over dit unieke participatieproces.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Zeist,

de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

dr. H.S. Grotens

drs. J. Langenacker

Evidence sheet iBabs digital signature